



Toelichting Consumptieradar

Wat is de Consumptieradar?

De Consumptieradar is een door het CBS ontwikkeld instrument om de ontwikkelingen van de consumptie door huishoudens mee te analyseren en in context te plaatsen. Aan de hand van zes na econometrisch onderzoek geselecteerde indicatoren kan gevolgd worden of de omstandigheden zich gunstig of ongunstig ontwikkeld hebben voor de Nederlandse consumptie.

De omstandigheden voor consumptie worden in sterke mate bepaald door de verwachtingen van consumenten, door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en door vermogensontwikkelingen. Zes indicatoren zijn gekozen omdat zij een sterke samenhang met de Nederlandse consumptie vertonen en een indicatie geven voor de drie genoemde gebieden. Door de verscheidenheid aan indicatoren biedt de radar de mogelijkheid om de achtergronden van de ontwikkeling van de consumptie te analyseren. Samen afgebeeld in het radardiagram (figuur 1) leveren ze een gemakkelijk af te lezen beeld van de situatie voor de consumptie door huishoudens.

De Consumptieradar beschrijft niet een bepaalde verslagperiode, maar het beeld over de consumptieomstandigheden dat op een bepaald moment bestond. Eventuele bijstellingen in een onderliggende indicator leiden dan ook niet tot een bijstelling van het consumptiebeeld op een bepaald moment (de foto is al genomen), maar wel tot een ander consumptiebeeld op een later moment.

Samenhang tussen indicatoren en consumptie

De zes geselecteerde indicatoren zijn:

- De verwachting van de consument over de ontwikkeling van de werkloosheid;
- De verwachting van de consument voor zijn financiële situatie komend jaar;
- De verwachting van producenten betreffende hun personeelssterkte;
- De jaar-op-jaarmutatie van de werkzame beroepsbevolking;
- De jaar-op-jaarmutatie van de prijzen van bestaande koopwoningen;
- De jaar-op-jaarmutatie van de aandelenkoersen op de Amsterdamse effectenbeurs.

De consumptie van huishoudens wordt beïnvloed door de verwachtingen van consumenten, door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en door ontwikkelingen van vermogen. De bereidheid van huishoudens om geld te besteden hangt mede af van de verwachtingen die ze hebben voor de toekomst. Positieve

verwachtingen over hun financiële positie en de arbeidsmarkt dragen positief bij aan de bereidheid tot consumeren.

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt geven een indicatie hoe de koopkracht van de huishoudens zich ontwikkelt en daarmee de consumptie kan beïnvloeden. De ontwikkeling van de werkzame beroepsbevolking geeft aan hoe de arbeidsmarkt zich heeft ontwikkeld. De inschatting van de ondernemers in de industrie geeft aan hoe de werkgelegenheid zich de komende maanden kan ontwikkelen.

Voor de ontwikkelingen van de vermogenspositie van consumenten worden de ontwikkelingen van de huizenprijzen en de beurskoersen gevolgd. Als vermogen zich positief ontwikkelt, draagt dit bij aan meer consumptie.

Figuur 1: De Consumptieradar van juli 2020



De werking en de interpretatie van de Consumptieradar

In de Consumptieradar worden de indicatoren gepresenteerd in een zeshoekig diagram, waarin elke indicator in een hoek te vinden is (figuur 1). Voor elke indicator wordt een genormaliseerde waarde berekend, die bepaalt hoe ver van de 'nullijn' de indicator uitkomt. De nullijn geeft voor iedere indicator de gemiddelde waarde over gehele lengte van de reeks. Een genormaliseerde waarde groter dan nul betekent dat deze indicator een gunstiger waarde dan gemiddeld

heeft. Als de waarde kleiner dan nul is, heeft de indicator een minder gunstige waarde dan gemiddeld. In de radar is de nullijn geaccentueerd met de stippellijn.

Met behulp van een tijdbalk die vanaf 2002 tot het heden loopt, kunnen ook eerdere maanden geselecteerd worden. Zo kan worden afgelezen of de omstandigheden voor de consumptie door huishoudens gunstiger of minder gunstig zijn geworden, en welke indicatoren daar vooral aan hebben bijgedragen.

In figuur 1 is de Consumptieradar van juli 2020 opgenomen. De genormaliseerde waarde van vijf indicatoren was kleiner dan nul. Dit geeft een indicatie dat deze omstandigheden voor de consumptie door huishoudens in juli 2020 minder gunstig dan gemiddeld waren. Slechts een indicator, prijzen bestaande koopwoningen, bevindt zich buiten de nullijn en is daarmee gunstiger dan gemiddeld. Met behulp van de tijdbalk kan bekeken worden of de omstandigheden verbeterd of verslechterd zijn ten opzichte van een maand eerder. In juli 2020 waren de omstandigheden iets minder ongunstig dan een maand eerder.

Figuur 2: De Consumptieradar van augustus 2017

augustus 2017

?  Bron: CBS



Figuur 2 laat de Consumptieradar van augustus 2017 zien. De omstandigheden waren destijds duidelijk veel gunstiger dan in juli 2020. Alle indicatoren bevonden zich buiten de nullijn en waren dus gunstiger dan gemiddeld.

Overigens is het van belang om te vermelden dat de waarden van de indicatoren in de radar niet dezelfde verslagperiode betreffen. Eens per maand wordt de Consumptieradar gepubliceerd. Bij publicatie worden de meest actuele beschikbare cijfers gepresenteerd, er wordt gekeken naar het beeld dat er op dat moment is.

In een tooltip is de verslagperiode van de onderliggende indicator aangegeven. Overigens wordt in deze tooltip ook aangegeven of de betreffende indicator een verbetering of een verslechtering laat zien ten opzichte van de voorgaande maand.

De berekening van de genormaliseerde waarden in de radar

Om de genormaliseerde waarde in de Consumptieradar te berekenen, wordt eerst het meerjarengemiddelde van de originele waarde afgetrokken. Vervolgens wordt het verschil gedeeld door de standaarddeviatie.

In formulevorm:

Genormaliseerde waarde = (Originele waarde – meerjarengemiddelde) / (standaarddeviatie).

Het meerjarengemiddelde betreft het gemiddelde vanaf 1991, tenzij de beschikbare reeks korter is (de werkzame beroepsbevolking is beschikbaar vanaf 2001). Dit geldt ook voor de standaarddeviatie. Oude genormaliseerde waarden worden vastgehouden.

Methodologie

De Consumptieradar is één van de varianten van de economische radars die het CBS publiceert. De Exportradar en Investeringsradar (vanaf januari 2011) zijn de andere varianten. Deze radars zijn gebaseerd op het methodologisch onderzoek naar economische radars, dat beschikbaar is in een [Engelstalige discussiepaper](#).